

RÁKÓCZI ÚT 77

Ház sorok — sorokban

Építőikkel, tervezőikkel együtt élhetjük át — szinte napról napra — a fölfedezés örömeit. Ahogy a mindent egybeemósó szürkéből sok színben bontakoznak a formák: a szobrok, párkányok, oszlopok, ívek. A szecesszió nem is sejtett, megannyi szépsége. Ilyen fiatal — egyszerre — még soha nem volt a Rákóczi út, fővárosunk egyik legfontosabb közlekedési tengelye. Alig háromnegyed éve kezdődött. Gondos tervezés, jól szervezett munka nyomán most már közel a befejezés. Összeállításunk az új-jászülető Rákóczi utat mutatja be.

MEGELŐZTE A KOSSUTH LAJOS UTCA,
KÖVETI A SZENT ISTVÁN KÖRÚT

Homlokzatok, portálok

Miért éppen a Rákóczi út?
— Egyszerű a válasz: a Rákóczi úti homlokzatok újjáépítésével korábban kezdett munkánkat folytatjuk. Tavaly — a metró nyomán — a Felszabadulás tér, a Kossuth Lajos utca volt soron. Tavaly készült el az Alkotás-híd is. Azóta ug-rásszerűen nőtt ezen az útvonalon a forgalom. Ez is indokolta, hogy itt dolgozunk tovább — mondja dr. Harasta Miklósné, a Fővárosi Tanács ingatlankezelé-

si és építési főosztályának csoportvezetője.
— Mind több épületről bontják le az állványzatot. Úgy tűnik, hamarosan befejeződik a munka?
— A fagyok múltán, februárban kezdtük. November hetedikére elkészül a Rákóczi út. Építészeti szempontból a portálok, a naptól védő színes ponyvákat, a neonfelirátokat, reklámokat. Tart már ez a munka is, s legkésőbb a jövő év elejére befejeződik.

— Az 1., 2., 3. és 4. számú Fővárosi Építőipari Vállalat dolgozik a Rákóczi úton. Elégedettek-e munkájukkal?
— Véleményünk szerint szervezetten, rugalmasan dolgoztak. S ami legalább ennyire fontos: többi feladatukat is teljesítették. A felújítás folytatódik. Jövő tavasszal a Szent István körút következik.

Rákóczi út 7.: megújított homlokzat

(Bozsán felvétele)

RÁKÓCZI ÚT 5.: Pannónia Szálló. 1867-ben tervezték, Griff szállónak hívták. Kapuzatának díszes, a francia-rokokó stílusú kovácsoltvas rács. Földszintjén, a nevezetes Pannónia kávéház törzsvendégei, a régi Nemzeti Színház művészei, írók, költők voltak. 1945 óta diákhon.

RÁKÓCZI ÚT 13.: kétemeletes lakóház. Egyemeletes eredetijét 1873-ban Hild József építette. 1852-ben bővítik. Hubay Jenő hegedűművész, Lechner Ödön építész szülőháza. A ház lakóinak gyakori vendégei: Liszt Ferenc, Wagner Richard, Goldmark Károly, Erkel Ferenc. Rájuk emlékeztet a kapualjban elhelyezett emléktábla.

RÁKÓCZI ÚT 18.: Erzsébetvárosi Takarékpénztár. A hatemeletes ház 1911-ben épült, jellegzetessége a homlokzatot borító burkolótégla. Ma a Fővárosi Gáz-művek irodaháza.

CORVIN NAGYARUHÁZ: 1926-ban Reiss Zoltán tervei szerint építették. 1966-ban korszerűsítették.

BLAHA LUIZA TER. Mal nevét a Népszínház művésznőjéről, a „nemzet csalogányáról” kapta. A teret — a metró építésével egy időben átrendezték: 1966-ban idős fákkal parkosították, ekkor építik meg a nevezetes órát pótló randevühelyet, a csobogót.

RÁKÓCZI ÚT 43.: Palace Szálloda. 1910 végén nyílt meg. Bandl József, a neves vendéglátóipari szakember bérletre. Éttermének berendezése szecessziós stílusú.

RÁKÓCZI ÚT 57.: Lutherudvar. Három utcára nyíló, romantikus, neoromán stílusú épületbontó, 1893-94-ben a szlovák evangélikus egyházközség építette. A homlokzatot jatható Luther-szobor alkotója ismeretlen művész.

RÁKÓCZI ÚT 74-76.: Otthon Áruház. 1914-ben kezdte építeni Rosenberg Márk divatárkereskedő. 1925-ben Magyar Divatarnak néven jegyezték be a céget. 1939-ben már öt emeletén árusítottak. Jelenleg a Centrum Áruház Vállalat önálló egysége.

RÁKÓCZI ÚT 88-92.: Szabadság Szálló. 1917-ben készült el, eredetileg is szállodának, 162 szobával. 1962-64 között Zilahy István építész és Kovácsy László belsőépítész tervei szerint újjították fel, szobáinak száma 406-ra növekedett. A szálloda csarnokát Lotz Károly festménye díszíti.

A tengely egy része

ŐK NÉGYEN

Elvonul az állványerdő

Megkérdeztük a négyeket, a Rákóczi út építőit: hogyan állnak a munkájukkal, milyen gondjaik, örömeik voltak építés közben? Kérdésünkre a vállalatok főmérnökei válaszoltak.

1-es számú Fővárosi Építőipari Vállalat, Pusztai János:

— Az Otthon Áruház és a Szabadság Szálló közötti szakaszon dolgozunk. Ami még hátravan: az áruház egyik oldala. Október huszadikára szakaszunk elkészül. Munka közben nem történt semmi rendkívüli. Fokozottan kellett ügyelnünk, hiszen igen nagy a gyalogos- és a járműforgalom.

2-es számú Fővárosi Építőipari Vállalat, Szécsi László:

— A Rákóczi út 6-46. közötti szakasz elkészült. Utoljára a 26. szám maradt. Itt is bontjuk az állványokat. A 48-tól a 68-ig még több helyen ott az állvány, de október végére itt is elkészülünk a munkával. Gondot okozott, hogy időnként késett a festékszállítás, hogy később kaptuk a megrendelést a Metropol Szálló, az Athenaeum Nyomda, a Népszava épületére. Ez a három ugyanis nem IKV-épület. Megkezdtek a Rókus-kórház állványozását. Itt a Pest megyei Beru-

házi Vállalat veszi át tőlünk a stafétabotot.

3-as számú Fővárosi Építőipari Vállalat, Földi István:

— A páratlan oldalon, a 19-75. szám között dolgozunk. Október végére eltűnnek az állványok, a betorkolló mellékutakban marad csak egy-két hiánypótlás. November hetedikére befejeződik az építészeti munka. Mi volt a legnehezebb? Nem egy-egy ház, hanem a csapatmunka. Hogy szervezetten, gyorsan kövessék egymást a szakiparosok. Szép és nehéz munka volt a Palace Szálló, az Uránia mozi, a VITUKI-székház, a Színművészeti Főiskola, a Rókus kápolna csinosítása.

4-es számú Fővárosi Építőipari Vállalat, Jéges Károly:

— Szocialista brigádjaink és a többiek munkája nyomán még november 7. előtt készen leszünk. Munka közben voltak meglepetések. A Rákóczi út 5-ben ki kellett

cserélnünk a főpárkányt, erősíteni kellett a 13-ban és a 15-ben is. Ez nem volt a tervekben, nagyon óvatosan kellett dolgoznunk. Korábbi javítások idején olajfestékekkel mázolták be sok szép, értékes köfelületet. Nehéz volt most a követ megtisztítanunk. A Rákóczi út 13-at 25 millió költséggel felújítjuk. A főútvonalról október 20-ig eltűnnek az állványok.

HÁROM KILOMÉTEREN:

Negyvenkét szín

Tizenhat méter hosszú volt az a vázlat — színskála —, amelyen először született meg az új, 42 színű Rákóczi út. Ma három kilométernyi hosszúságban — az út két oldalán — szembe lehet látni a tervezők és elképzeléseiket.

— Elégedettek?

— Munkám is kötelező, munkahelyemre is a 7-es busszal utazom: nap mint nap látom a változást — mondja Simon István, a Budapesti Városépítési Tervező Vállalat építész szakosztályvezetője. — Terveink megvalósultak;

jólesik hallani, hallgatni a budapestiek rácsodálkozó, dicséret szavait.

Akad néhány tanulság is: mit kell majd a jövőben — elsőként a Szent István körúton — másképpen csinálnunk.

— A Tanács körút és a Nagykörút között is lehetett volna több erősebb, határozottabb színt alkalmazni. Sokan dicsérik a Rákóczi út 25. világoskék keretű ablakait: nekem most már nem tetszik ez a szín. A Rákóczi út 55. ablakkereteit pedig inkább sötétkékre vagy fehérre festeném. Persze, az ízlések különbözőek.

— Elszürkülnek-e a Rákóczi úti épületek is?

— Az idő rajtuk is lerakódik. **Tompábbak lesznek a színek, de nem egyformák.** A festék azonban időálló. A falakat — meg kell oldani — vízzel könnyen le lehet mosni.

NEMZETI

Kétszer lebontva

Széchenyi István részvénytársasági alapon a mai Magyar Tudományos Akadémia helyén kívánta felépíttetni az első, magyar nyelvű színházat. Alapkövét 1835-ben végül is a mai Múzeum körút—Rákóczi út sarki telkén helyezték el, 1837. augusztus 22-én nyitják meg Pesti Magyar Színház néven. A régi Nemzeti Színház klasszicista

stílusú épületét csak a korabeli metszetekből ismerhetjük. 1908-ban az épületet tűzveszélyesnek minősítették, és öt év múlva lebontják. A társulat, a mai Blaha Lujza téren 1875-ben épült Népszínházba költözik át. Századunk ezt, az egyébként 1966-ban szintén lebontott épületet, ismeri és illeti a Nemzeti Színház névvel.

RÓKUS KÓRHÁZ

Külseje megújul, aztán — teljes rekonstrukció

Állványozzák a Rókus-kórházat. A főváros vezetői ígérik: az öreg épület a Rákóczi út többi házához illő külsőt ölt november 7-re.

— Az oly sok gondot, vitát kiváltó épületnek most csak külseje újul meg — mondja Honkó Pál, a Pest megyei Beruházási Vállalat főmérnöke.

— Ez a végleges megoldás?

— A Rókus-kórház épülete elavult, sokhelyütt veszedelmes. Egy-két hét alatt rendbehozni nem lehet. A jövő év elejétől kezdődik a teljes felújítás. Lépésről lépésre haladnak majd az építők, s csaknem tíz évig tart majd, míg a kórház valamennyi hibáját kijavítják.

A munkák értéke több mint 70 millió forint. Kicsérélik a földemet, sokhelyütt változik majd a belső tér is.

TUDOMÁNYOS SZÍNHÁZ

Ma: Uránia

Mai műsorában a Hello Dolly-t vetítik. Az Uránia Tudományos Színház 1899-től ismert intézménye a fővárosnak. Korábban is sokan látogatták, már 1893-tól az Orosz Caprice, illetve az Alhambra mulató működött az épületben. Az épületre az eklektikus stílus, az úgynevezett velencei mórészak motívumok gazdag felhasználása a jellemző. Előtere, nézőtéri mennyezete, oszlopai arannyal zsúfolt, aprólékos ornamentikával díszítettek: Budapest építészetében, a maga nemében egyedülálló. A tudományos színház 1913-ban megszűnik, 1930-tól a filmek színháza, röviden és csak: az Uránia.

TÖRTÉNETE

Egykor országút volt

Országút volt egykor — Belső Kerepesi útnak hívták. A XVIII. század elején kezdett beépülni: a Hatvani kapu környékén csárdák, pajták, fogadók és szállodák emelkedtek. Közvetlenül 1837-ben nyitották meg a régi Nemzeti Színházat, 1840-ben a Rókus kórházig kikövezett, bevezették a közvilágítást, végső jellegét az 1884-re elkészült Ke-

leti pályaudvar szabtta meg. 1868-ban megindult az útvonal első tömegközlekedési járműve, a lovasút. 1906. október 28-án itt haladt végig a II. Rákóczi Ferencnek és társainak hamvait Kassára kísérő menet: innen és azóta az út mai elnevezése. Épületei és forgalma rohamosan nőtt: 1928-ban a Nagykörút kereszteződésében szerelték fel a

főváros első forgalomirányító jelzőlámpáját. 1964-ben az Astoria, két év múlva az Emke néven ismertté vált aluljárók nyitlak meg. 1970-ben a metróval együtt átadták a Baross téri aluljáró-rendszert. Kezdeti kereskedelmi szerepe nem változott: a bérházak sorát ma is áruházak, üzletházak, szállodák szakitják meg-meg.